

Norsk Industri

Støperienes Bransjeforening

Årsberetning 2016

Innhold	Side
1. Styret	3
2. Valgkomite	3
3. Medlemskap	3
4. Møter og arrangementer	4
5. CAEF	4
5.1 Møter i 2016	4
5.2 Kontingent til CAEF	4
6. FoU-aktiviteter	5
7. Opplæring i støperiindustrien	5
7.1 Spredning av kunnskap om støping som metode	5
7.2 Fagutdanning	5
7.3 Støperiteknisk håndbok – Karlebos Gjuteriteknikk	6
8. Helse, miljø og sikkerhet i støperibransjen	6
8.1.Bransjens HMS-aktiviteter og resultater	6
8.2 Forebygging av helseplager fra arbeid med kvartsstøv	9
9. Bransjeprojekt støperisand	9
10. Bedriftsnettverk Støperi	9
11. Endring fra Bransjeforening til Støperiforum	10
12. Antall årsverk	10
13. Støperistatistikken 2016	11

1. Styret

Følgende styre ble valgt på årsmøtet i Støperienes bransjeforening 10. mai 2016:

Leder:	direktør forretningsutvikling Egil Stokken, Ulefos AS
Nestleder:	adm. direktør Oddbjørn Maurdalen, Furnes Jernstøperi AS
Styremedlemmer:	adm. direktør Stein Berg Oshaug daglig leder Trond Gewalt daglig leder Frode Sagstad
Varamedlemmer:	daglig leder Rune Langerud, Norse Metall Elverum AS daglig leder Hilde Astrid Svenning, Marcussens Metallstøperi AS (Manoda AS fra 2017) daglig leder Jon Ola Ystgaard, Benteler Automotive Farsund AS

Bransjesjef Kari Rømcke har ansvaret for foreningens sekretariat.

2. Valgkomite

Følgende valgkomite ble valgt på årsmøtet 10. mai 2016:

teknisk sjef Trond Rykhus, Furnes Jernstøperi AS
produksjonssjef Geir Berg Oshaug, Oshaug Metall AS
teknisk sjef Øystein Blom, Frekhaug Stål AS

3. Medlemskap

Foreningen hadde følgende medlemmer pr. 31. desember 2016:

Østlandske Lettmetall AS
Ullandhaug Industrier AS
Ulefos Jernværk AS
Skarpenord Corrosion AS Avd Sundløkka
Skarpenord Corrosion AS
Rolvøy Metallindustri AS
Oshaug Metall AS
Norwegian Material Center of Expertise AS
Norse Metal Elverum AS
Metallco Aluminium AS
Marcussens Metallstøperi AS
Mandal Castings AS
Jøtul AS, avd. Fredrikstad
Jøtul AS Avd. Tistedal
Hycast AS
Hamjern AS, avd. Støperi
Furnes Jernstøperi AS, avd. Furnes

Furnes Jernstøperi AS, Administrasjon
Frekhaug Stål AS
Elart Metall AS
DEFA AS, avd. Nesbyen
Cappelen Holding AS
BMS Kuhn Steel AS
Bergen Engines AS Foundry-Bergen
Benteler Automotive Farsund AS

4. Møter og arrangementer

Det har vært avholdt 4 styremøter i 2016. Videre har det vært arrangert Årsmøte, Bransjesamling, møter i Bransjeprojekt støperisand, FoU-utvalgsmøter og HMS-utvalgsmøter.

Årsmøtet 2016

Årsmøtet ble holdt 10.mai på Hotel Bristol sammen med Teknobedriftene. 9 deltagere fra 6 støperier deltok på møtet.

Bransjesamling 2016

Bransjesamlingen, en felleskonferanse for Fellesforbundet, Norges Støperitekniske Forening og Støperienes bransjeforenings medlemmer, ble arrangert for 22. gang. Den ble holdt på Agora Industri Futurum, et stort felles arrangement for medlemmene i Norsk Industri.

Arrangementet første dag var sammen med Maskineringsforum og dag 2. hadde bransjen et eget opplegg med Lean, Nasjonalt Bedriftsnettverk Støperi og HMS-saker på agendaen.

5. CAEF

Møter i 2016

Årsmøtet i CAEF ble holdt i juni i Helsinki. Til stede fra Norge: Tone Garaas Maurdalen, Oddbjørn Maurdalen og Kari Rømcke.

I november var det Managing Directors meeting i Birmingham og CAEF Commision 2 (miljø) i Düsseldorf, hvor Kari Rømcke deltok.

Informasjon fra møtene er sendt alle medlemmene.

Norske støperier kan delta i de forskjellige gruppene i CAEF etter eget ønske. Denne deltagelsen fører ikke bransjeforeningen oversikt over.

Kontingent til CAEF

Kontingenten dekkes av medlemsbedriftene. Styret har tidligere vedtatt at bransjeforeningens leder m/følge skal delta på årsmøtene og få utgiftene til dette dekket av bransjeforeningens medlemmer.

6. FoU-aktiviteter

FoU-utvalget hadde to møter i 2016 for å planlegge FoU-dager 2017.

Det er besluttet å arrangere FoU-dager på Industri Futurumarrangementet 20. og 21. november 2017.

Bransjens FoU-utvalg 2016:

Geir Berg Oshaug, Oshaug Metall AS – leder

Øystein Blom, Frekhaug Stål AS

Per Erik Drønen, Benteler Automotive Farsund AS

Jens Erlend Pedersen, Norse Metal Elverum AS

Thorstein Jacobsen Stedje, Ulefos Jernværk AS

Kari Rømcke, Norsk Industri

7. Opplæring i støperiindustrien

De fleste støpte produktene bransjens medlemmer produserer er teknologisk kompliserte og krever høy kompetanse på mange områder.

Foruten høy kompetanse hos egne medarbeidere er det viktig at konstruktører og designere hos kundene har kunnskap om støping som fremstillingsmetode.

7.1 Spredning av kunnskap om støping som metode

Bransjen har utviklet et presentasjonsopplegg om støping som metode. Hensikten med dette er at konstruktører, produktutviklere og metallurger skal lære mer om støping og også å skape interesse for faget og metoden hos studenter ved universiteter og høyskoler.

Støperiene som ønsker presentasjonsopplegget kan kontakte bransjeforeningen.

7.2 Fagutdanning

Støperifagutdanningen skjer i bedriftenes regi eller ved Gjuteriskolen i Jönköping, Sverige.

Norsk Industri har utviklet et nettbasert kurs som støperiene kan benytte seg av.

Informasjon og en film om støperifaget ligger på Utdanningsdirektoratets sider

<http://utdanning.no/yrker/beskrivelse/stoper>

Det pågår for tiden en gjennomgang av fag og yrkesutdanningen i regi av Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet. Styret i bransjen har gitt innspill til dette arbeidet og foreslått at støperifaget legges ned og at bransjen benytter produksjonsteknikkfaget.

Det blir høring på endringer i fagutdanningen i 2017.

7.3 Støperiteknisk håndbok – Karlebos Gjuteriteknikk

Norsk Industri har oversatt denne boken til norsk. Boken kan bestilles fra Norsk Industri.

8. Helse, miljø og sikkerhet i støperibransjen

8.1 Bransjens HMS-aktiviteter og resultater

Siden 2004 har det vært et høyt fokus på HMS i støperibransjen. Målet er bedre arbeidsmiljø og økt inntjening bl.a. gjennom færre skader og redusert sykefravær.

Faste aktiviteter er innsamling av HMS-tall (personskadetall i januar/ februar og sykefraværstall hvert kvartal) samt deling av erfaringer etter hendelser i bransjen.

På bransjesamlingen i november ble HMS-status presentert og det ble informert om at støperibransjens HMS-arbeid fra denne høsten slås sammen med HMS i Smelteverk.

I løpet av året hadde HMS-utvalget to møter: 22.6 i Farsund hos Benteler Automotive Castings og 14.12 hos Norsk Industri.

Tema for 2016 har vært erfaringsutveksling om hendelser, gode tiltak og sammenslåing med HMS i Smelteverk. Støperibransjens HMS-utvalg har blitt mindre med årene og det har vært et uttrykt ønske fra HMS-utvalget om å bli en del av et større miljø for å lære og heve standarden i bransjen.

På møtet med HMS i smelteverksbransjen 31.august ble støperibransjen ønsket velkommen som en del av HMS-samarbeidet. Det første felles møte mellom de to bransjene ble holdt hos Norsk Industri 14.desember. Alle medlemmene av HMS-utvalget går inn i det eksisterende arbeidsutvalget til HMS i Smelteverk og støperi. Dette blir det nye navnet på samarbeidet.

HMS-utvalgets leder, Heidi Nyheim, er også valgt inn som representant til det ny-opprettede HMS-utvalget i Norsk Industri. Dette utvalget består av 17 bedriftsrepresentanter og skal møtes to ganger i året.

HMS-utvalget i 2016 har bestått av:

Representanter fra arbeidsgiversiden:

Heidi Nyheim, HMS-leder Ulefos Jernværk AS, leder av utvalget

Frode Amundsen, HMS-leder Furnes Jernstøperi AS

Harry Danielsen, HMS-leder Benteler Automotive Farsund AS

Representant fra arbeidstakersiden:

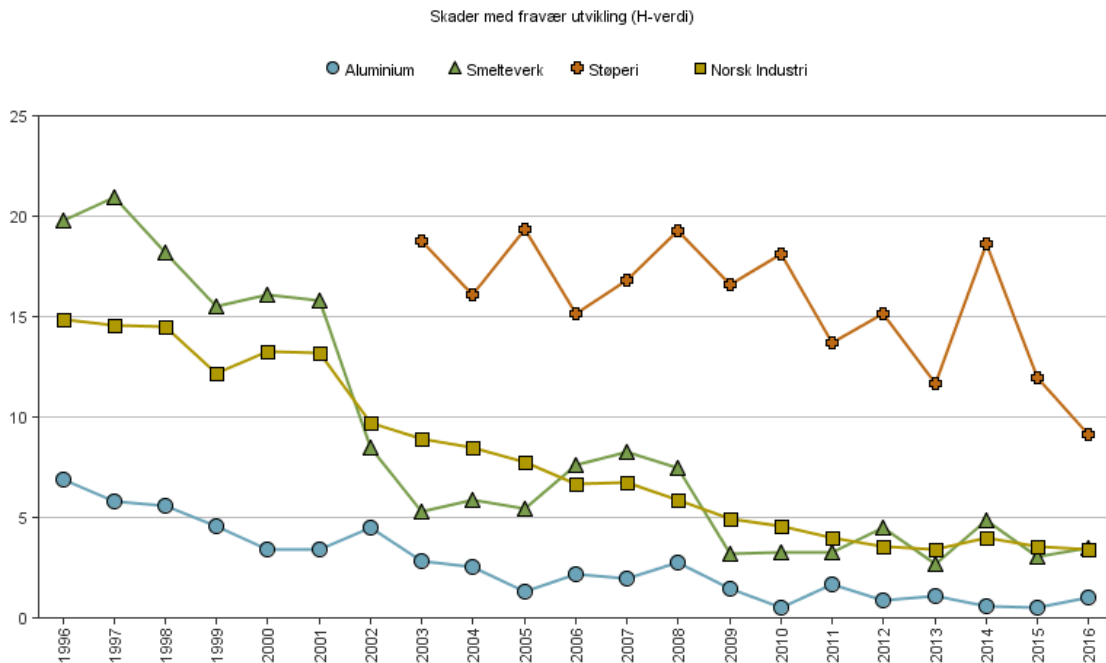
Lasse Lilleødegaard, Fellesforbundet

Det er per i dag ingen hovedverneombud eller tillitsvalgt med i utvalget. Det er ønskelig å få inn personer med disse rollene i utvalget. Sekretær for utvalget er HMS fagsjef Pernille Vogt fra Norsk Industri

Resultater HMS

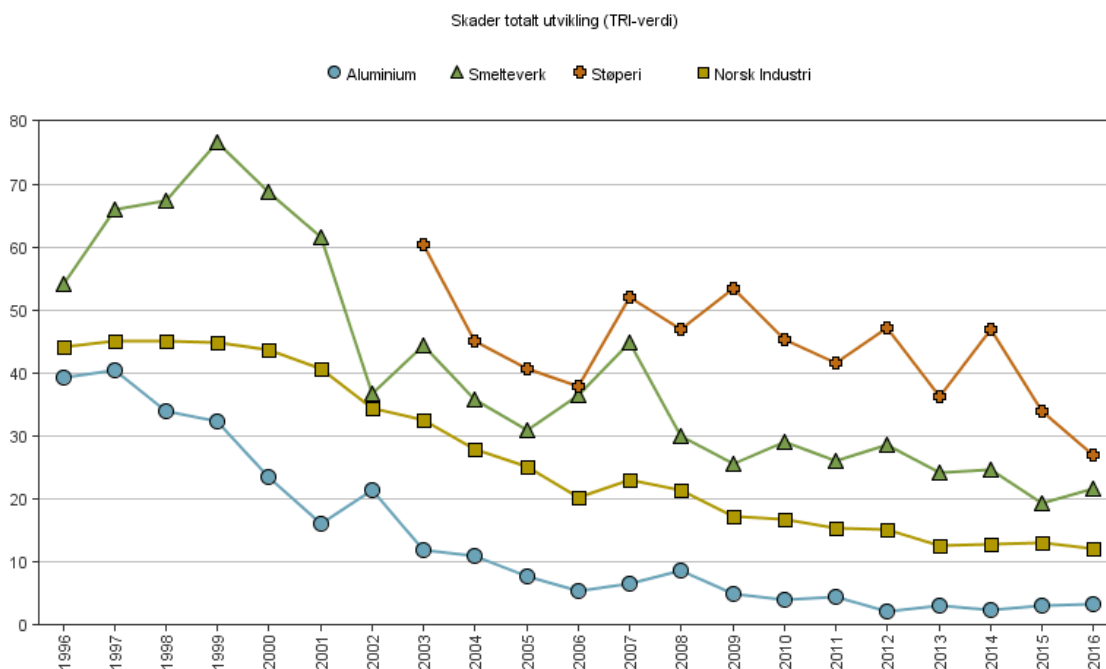
Personskader i Støperi og i andre bransjer,

H-verdi=antall skader med fravær per million arbeidede timer

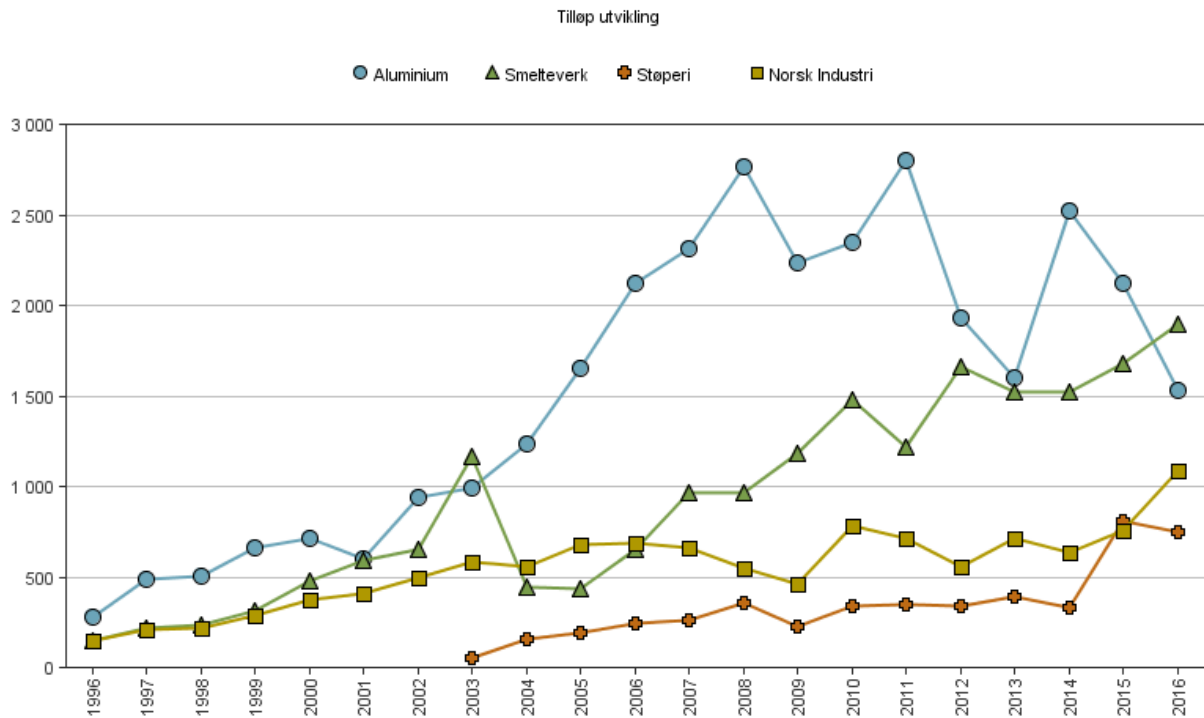
Personskader med og uten fravær i Støperi og ulike bransjer

TRI-verdi er personskader med og uten fravær per million arbeidede timer

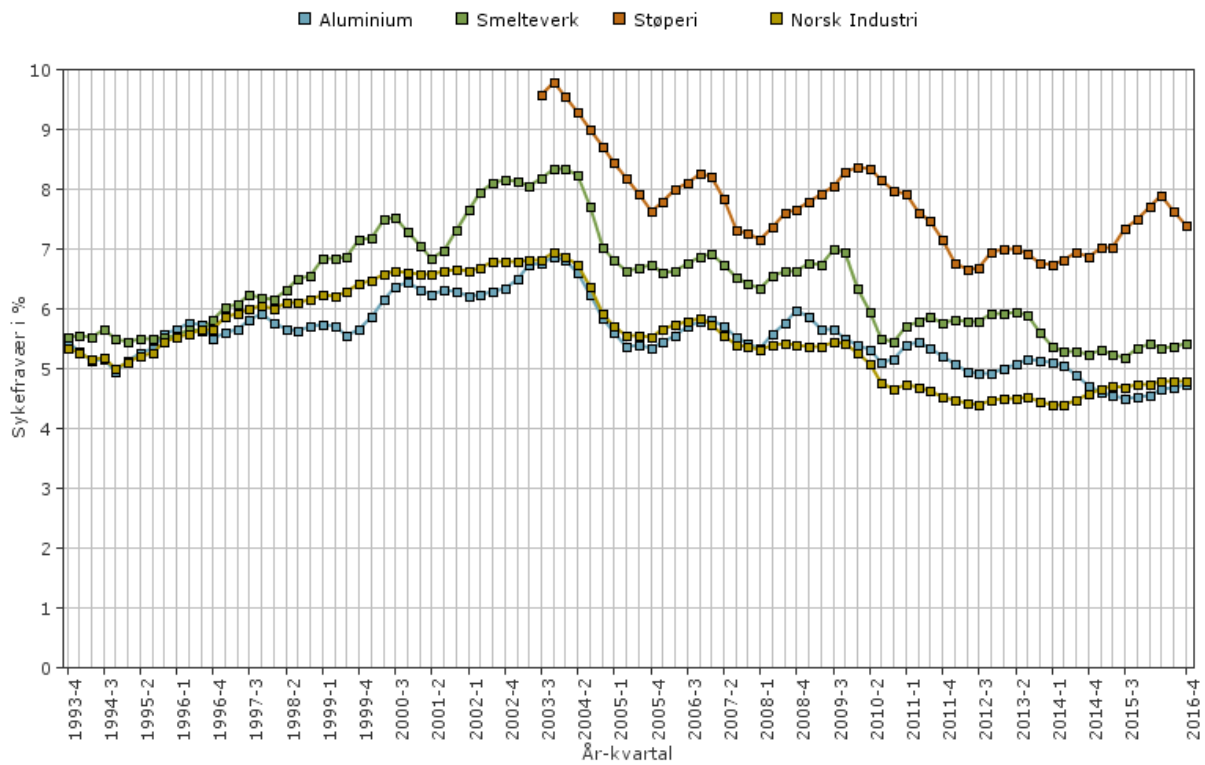

Antall tilløp per million arbeidede time.

Tilløp er uønskede hendelser og forhold.

Sykefravær

8.2 Forebygging av helseplager fra arbeid med kvartsstøv

De europeiske partene i flere industribransjer har sammen laget et beste praksis dokument for å forebygge helseplager fra arbeid med kvartsstøv.

Norsk oversettelsen av Beste Praksis og en håndbok foreligger på hjemmesiden. Denne dekker opplæring av arbeidstaker, helseovervåking, helseundersøkelse og eksponeringsmålinger for arbeidsplasser der det kan forekomme kvartsstøv.

Partene i arbeidslivet anbefaler alle bedrifter med respirabelt kvartsstøv i arbeidsmiljøet å forebygge helseplager av dette, og Beste Praksis og veiledningene er nyttige verktøy.

Bransjen følger opp dette arbeidet med informasjon på bransjesamlingene. Selve kvartsavtalen og øvrig informasjon til kvartsavtalen finnes hos NEPSI (The European Network on Silica).

CAEF er aktiv i arbeidet med å følge opp avtalen.

9. Bransjeprosjekt støperisand

I 2014 ble det etablert et fellesprosjekt knyttet til håndtering av sand og andre restprodukter. Å finne gode løsninger knyttet til bruk av sand/restprodukter og fortrinnsvis gjøre bruk av disse ressursene som innsatsfaktorer i andre produkter/prosesser vil styrke støperienes miljøprofil og økonomi.

Rapporten "Støperisand – fra avfall til biprodukt" ble utarbeidet av Anders Bonden, Bergfald Miljørådgivere.

I 2016 har det vært to møter i arbeidsgruppen og ett møte med Miljødirektoratet. Det er sendt et brev til direktoratet for å få bekreftelse på det som ble sagt i møte, men vi har ennå ikke mottatt svar.

Det er foreløpig ikke aktuelt å arbeide for å få nyttiggjøring av støperisand inn i forskrift om betong og teglavfall. Direktoratet ønsket i første omgang å få individuelle søknader fra støperiene om nyttiggjøring av sand til konkrete prosjekter.

En bedrift har sendt inn en slik søknad om bruk av støperisanden i forbindelse med veibygging i samarbeid med en lokal entreprenør.

For støperiene er det viktig å avklare hva sanden kan brukes til, fortrinnsvis i det enkelte støperi sitt nærmiljø.

10. Bedriftsnettverk Støperi

Det er gjennomført en forstudie for etablering av et Bedriftsnettverk Støperi med støtte fra Innovasjon Norge. Det blir arrangert en workshop i forbindelse med årsmøtet 2017 for å avklare innhold og interesse for et hovedprosjekt.

11. Endring fra bransjeforening til bransjeforum

Det har vært en rekke diskusjoner om organisering av bransjearbeidet i foreningen, både på de to foregående årsmøtene og i Støperistyret. Bakgrunnen er at bransjen stadig blir mindre.

Styret har kommet frem til at det vil være positivt for bedriftene å bli del av et større bransjefellesskap. Samtidig ønsker de å beholde de støperispesifikke aktivitetene.

Det har vært samtaler med styret i Tekno Bransjeforening i Norsk Industri som har ca 500 medlemsbedrifter (maskin, metallvare med mer), <https://www.norskindustri.no/bransjer/teknobedriftene/>.

De stilte seg positive til at støperiene blir en del av Tekno bransjeforeningen. Saken skal behandles på tekno's Årsmøte 9 mai 2017.

På Støperis Årsmøtet 2017 skal det besluttes om Støperienes Bransjeforening omdannes til Støperiforum tilknyttet Tekno Bransjeforening.

12. Antall årsverk

Totalt antall ansatte (hele bedriften) i medlemsbedriftene i Støperi:

År	Arbeidere	Funksjonærer	Totalt
2002	2382	713	3095
2003	2270	707	2977
2004	2169	681	2850
2005	2040	607	2647
2006	2019	642	2661
2007	1884	581	2465
2008	2254	621	2875
2009	1825	517	2342
2010	1511	517	2028
2011	1518	472	1990
2012	1485	465	1950
2013	1170	445	1615
2014	1336	433	1769
2015	1086	406	1492
2016	992	387	1379

13. Støperistatistikken 2016

Støperistatistikken 2016 inneholder følgende tabeller:

Tabell nr. 1	Produksjon, salg og eksport av støpegods Kapasitetsutnyttelse
Tabell nr. 2	Endringer i produksjon, salg og eksport av støpegods
Tabell nr. 3	Jernstøpegods: Ordreproduksjon og handelsgods
Tabell nr. 4	Solgt støpegods
Tabell nr. 5	Eksportert støpegods
Tabell nr. 6	Kommentarer til støperivirksomheten for 2016 sammenlignet med 2015
Tabell nr. 7	Kommentarer til utsiktene for støperivirksomheten for 2017
Tabell nr. 8	Støperivirksomheten 2016. Omsetning og eksport
Tabell nr. 9	Forventninger til støperivirksomheten 2017. Omsetning og eksport
Tabell nr. 10	Lønnsstatistikk

Statistikken inneholder også grafer over støperiproduksjonen fra årene 2006 til 2016 og grafisk fremstilling av noen av tabellene.

Norsk Industri
Besøksadresse: Næringslivets Hus, Middelthuns gate 27
Postadresse: Postboks 7072 Majorstua, 0306 Oslo
Tlf.: 23 08 88 00
www.norskindustri.no

Norsk Industri